

Konkurences padome

Konkurence atkritumu apsaimniekošanā – problēmas un izaicinājumi

Ilze Tarvāne

Konkurences padomes 2. analītiskā departamenta direktore

Pētījuma grupas vadītāja

23.11.2016.

Konkurences padome

Pateicība

- **38** atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi
- **26** pašvaldības
- **21** komersants, kas saņēmis atbrīvojumu no DRN nomaksas par izlietoto iepakojumu
- **10** poligonu apsaimniekotāji
- VARAM, LVAFA, VVD, SPRK, LVGMC

Konkurences padome

Darbības ietvars

>40 normatīvie akti:

- *Likumi*
- *MK noteikumi*
- *Pašvaldību saistošie noteikumi*

Politikas plānošanas dokumenti:

- *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam*
- *Latvijas Nacionālās attīstības plāns*
- *Vides politikas pamatnostādnes 2009. – 2015. gadam*
- *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns*

Konkurences padome

Sistēmas mērķi

- **novērst** atkritumu **rašanos**;
- **nodrošināt** atkritumu kā resursu **racionālu izmantošanu**;
- **nodrošināt**, ka atkritumi pēc iespējas tiek atgriezti **atpakaļ** ekonomiskajā apritē, it īpaši **izmantojot pārstrādi**, vai arī tiek atgriezti vidē noderīgā (piemēram, komposts) veidā un, ka atkritumi tiek pārstrādāti pēc iespējas **tuvāk** to rašanās vietām;
- **nodrošināt apglabājamo** atkritumu daudzuma **samazināšanu** un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā

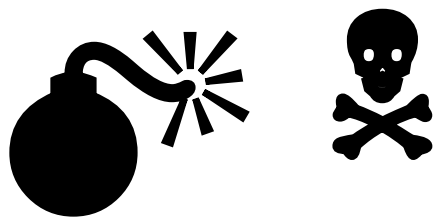

Konkurences padome

Atkritumi

Jebkurš priekšmets vai viela, no kuras tās valdītājs atbrīvojas, ir nolēmis vai spiests atbrīvoties

BĪSTAMIE 5%

SADZĪVES 95%

Ražošana

Mājsaimniecības

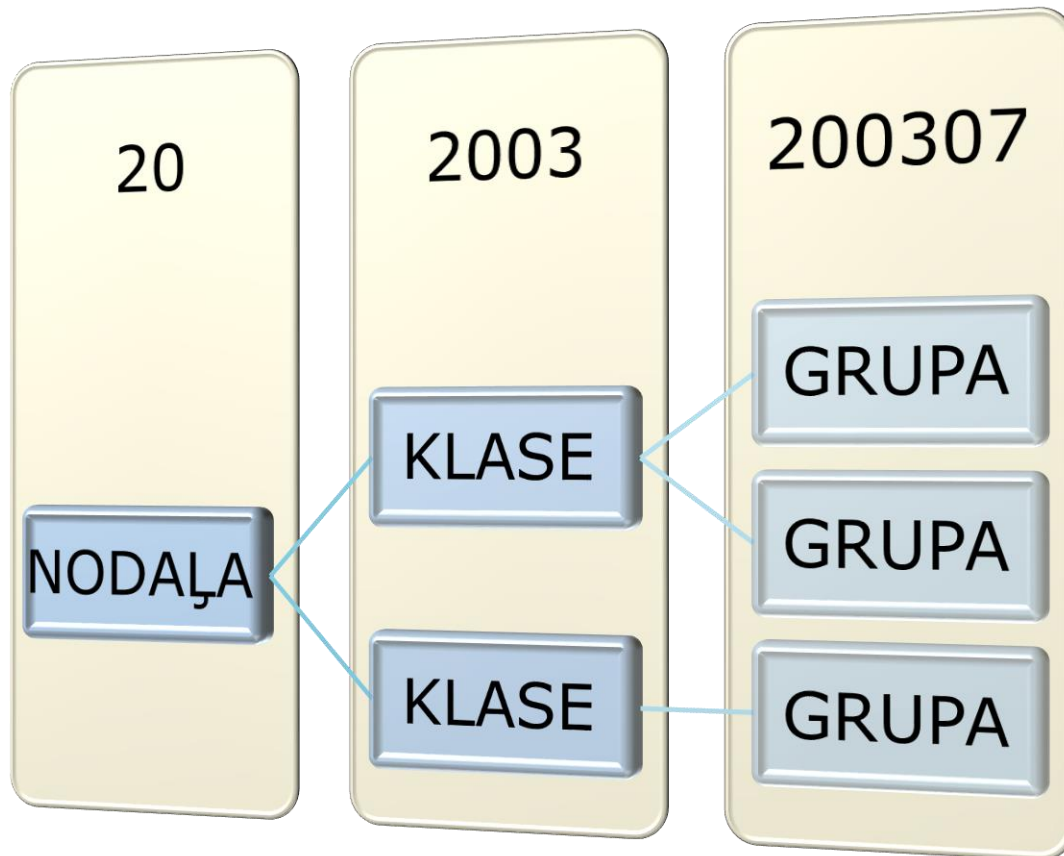
Iepakojums

Konkurences padome

Atkritumu klasifikācija

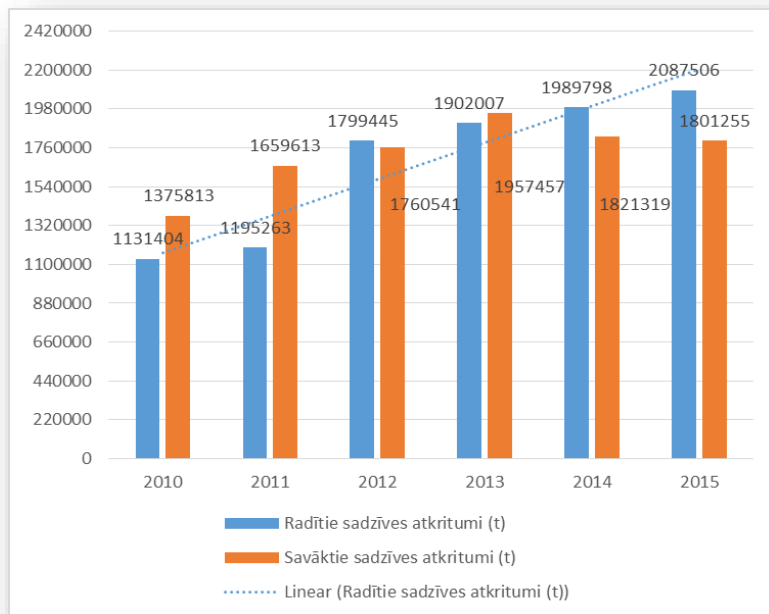
Jebkurš priekšmets
vai viela, no kuras
tās valdītājs
atbrīvojas, ir
 nolēmis vai spiests
atbrīvoties

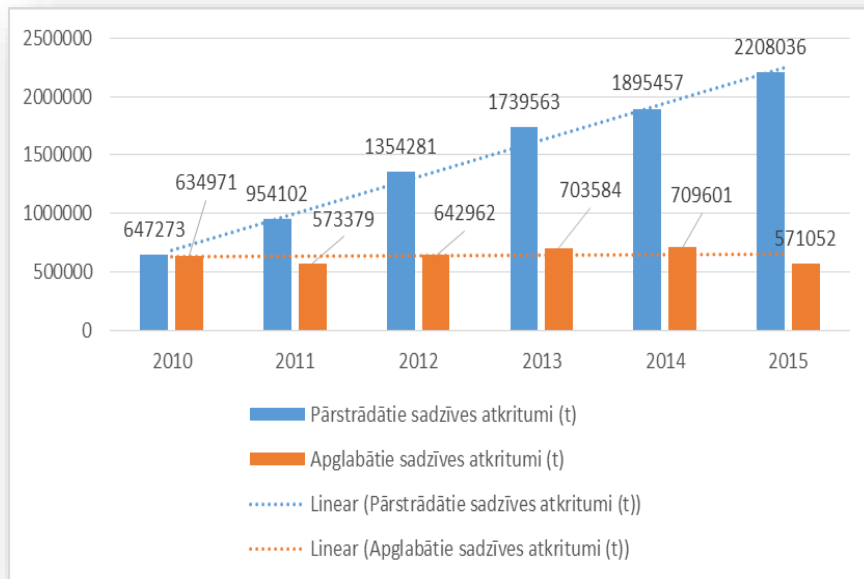

Konkurences padome

Atkritumu apjoms

Valstī radīto un savākto sadzīves atkritumu apjoms (t) laika posmā no 2010. gada līdz 2015. gadam

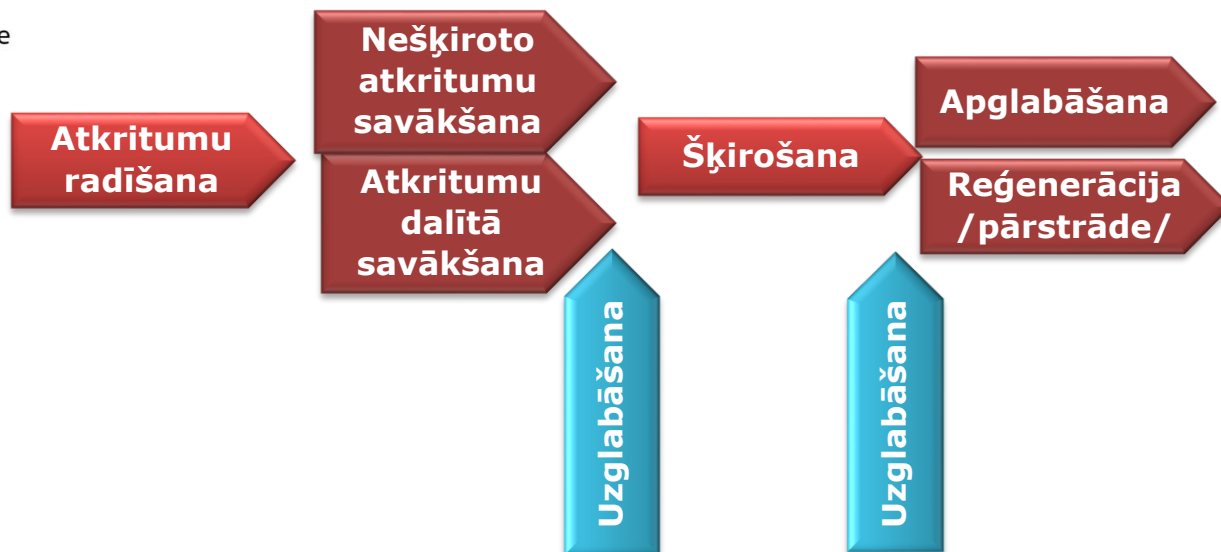

Pārstrādāto un apglabāto sadzīves atkritumu apjoms (t) laika posmā no 2010. gada līdz 2015. gadam

Konkurences padome

Apsaimniekošanas posmi

Atkritumu radītāji: iedzīvotāji, uzņēmumi.

Nešķiroto un dalīti vāktu atkritumu savākšanu Latvijā veic atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi.

Atkritumu reģenerācijai izmantojamo materiālu nodalīšana. Lielākoties to veic šķirošanas stacijas, kas var atrasties gan poligonu teritorijās, gan ārpus tām.

Atkritumu apglabāšana notiek poligonos. Atkritumu reģenerāciju (pārstrādi) veic īpašās iekārtās šādai darbībai specializēti uzņēmumi.

Konkurences padome

Apsaimniekošanas cikls

Konkurences padome

Konkurences modeļi

Konkurence tirgū

Konkurence par tirgu

iepirkums

publiskā un privātā partnerība

Monopolstāvoklis

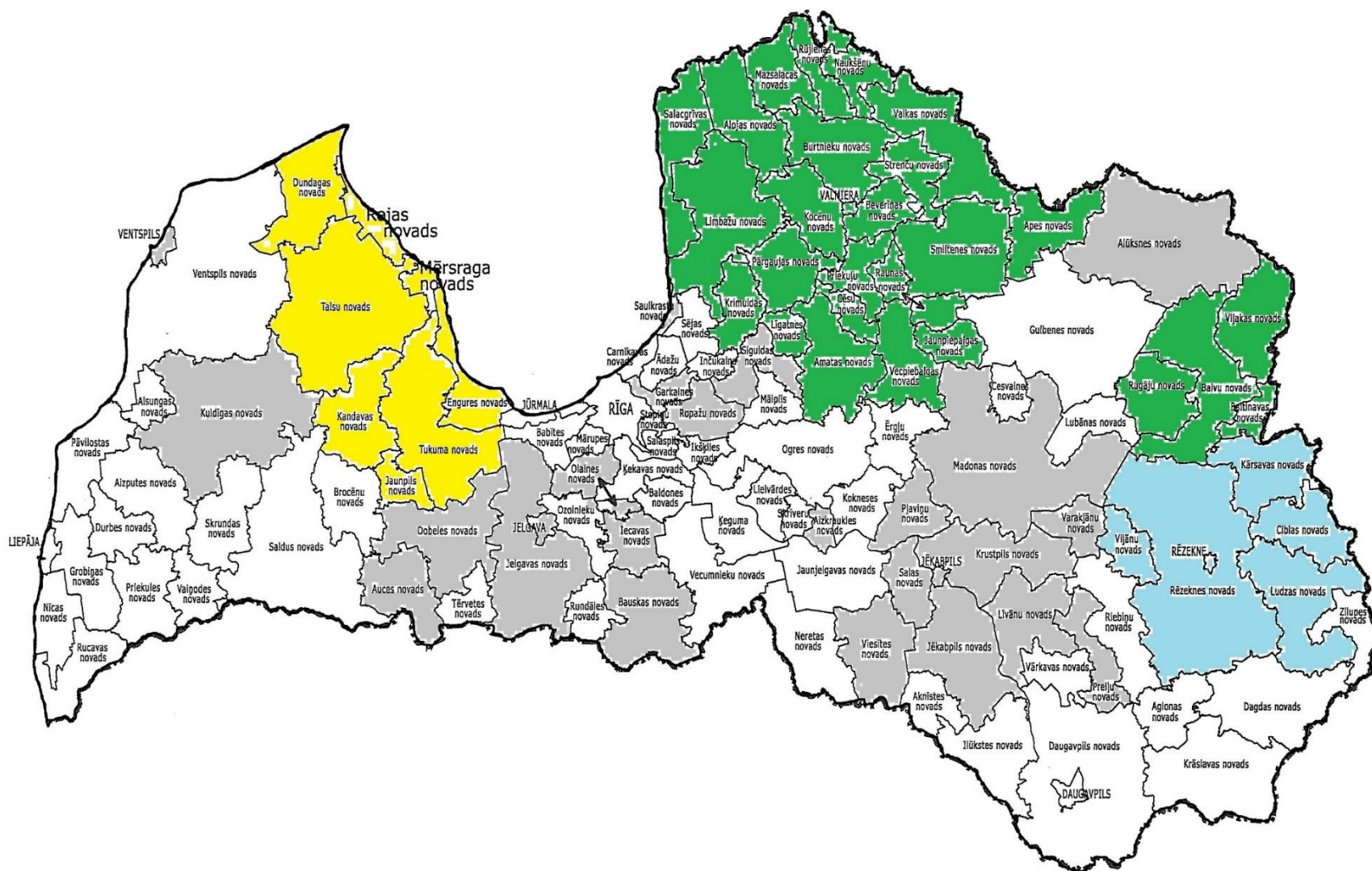
in-house

77/119

56/119

Konkurences padome

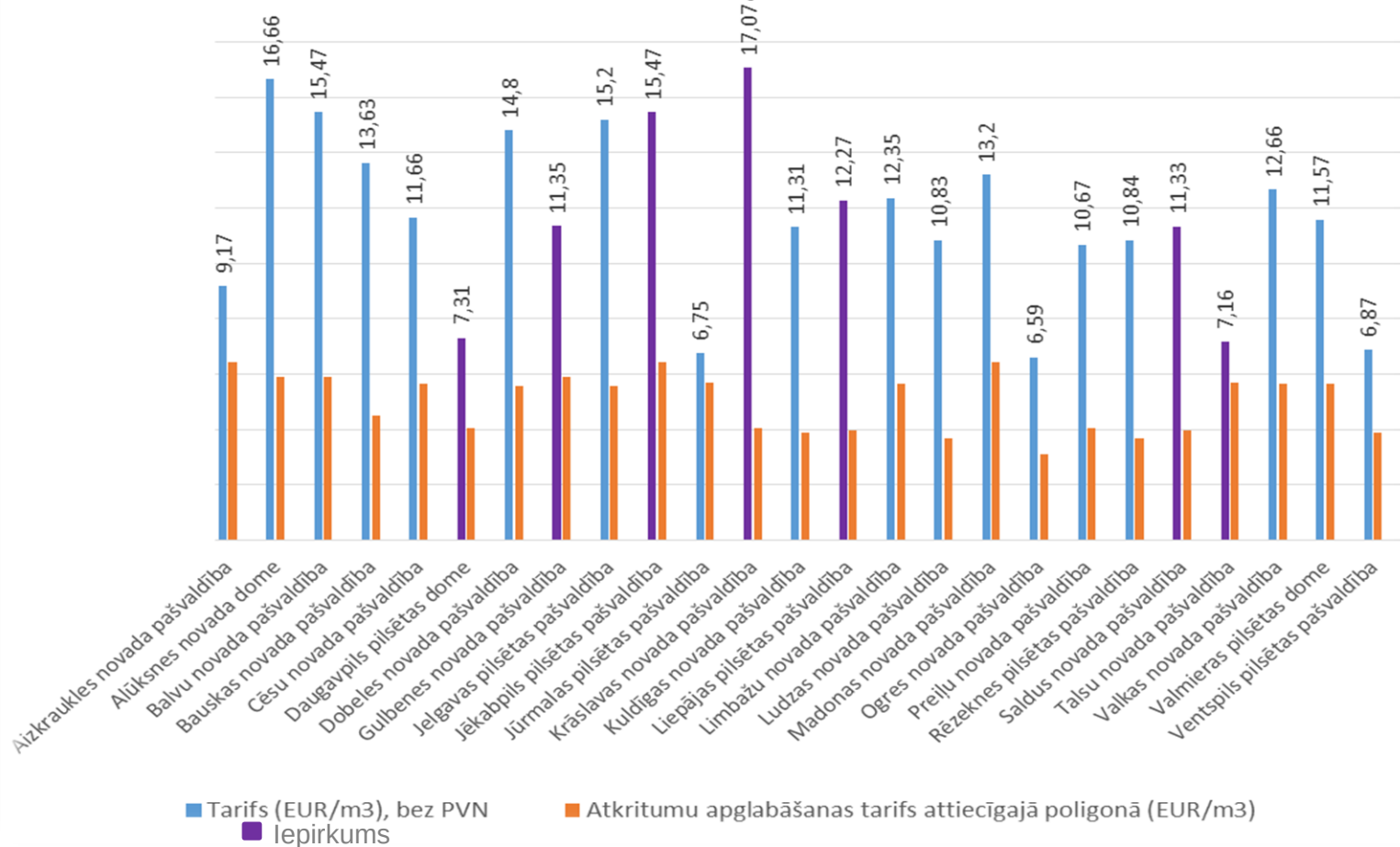

Konkurences padome

Apsaimniekošanas tarifi

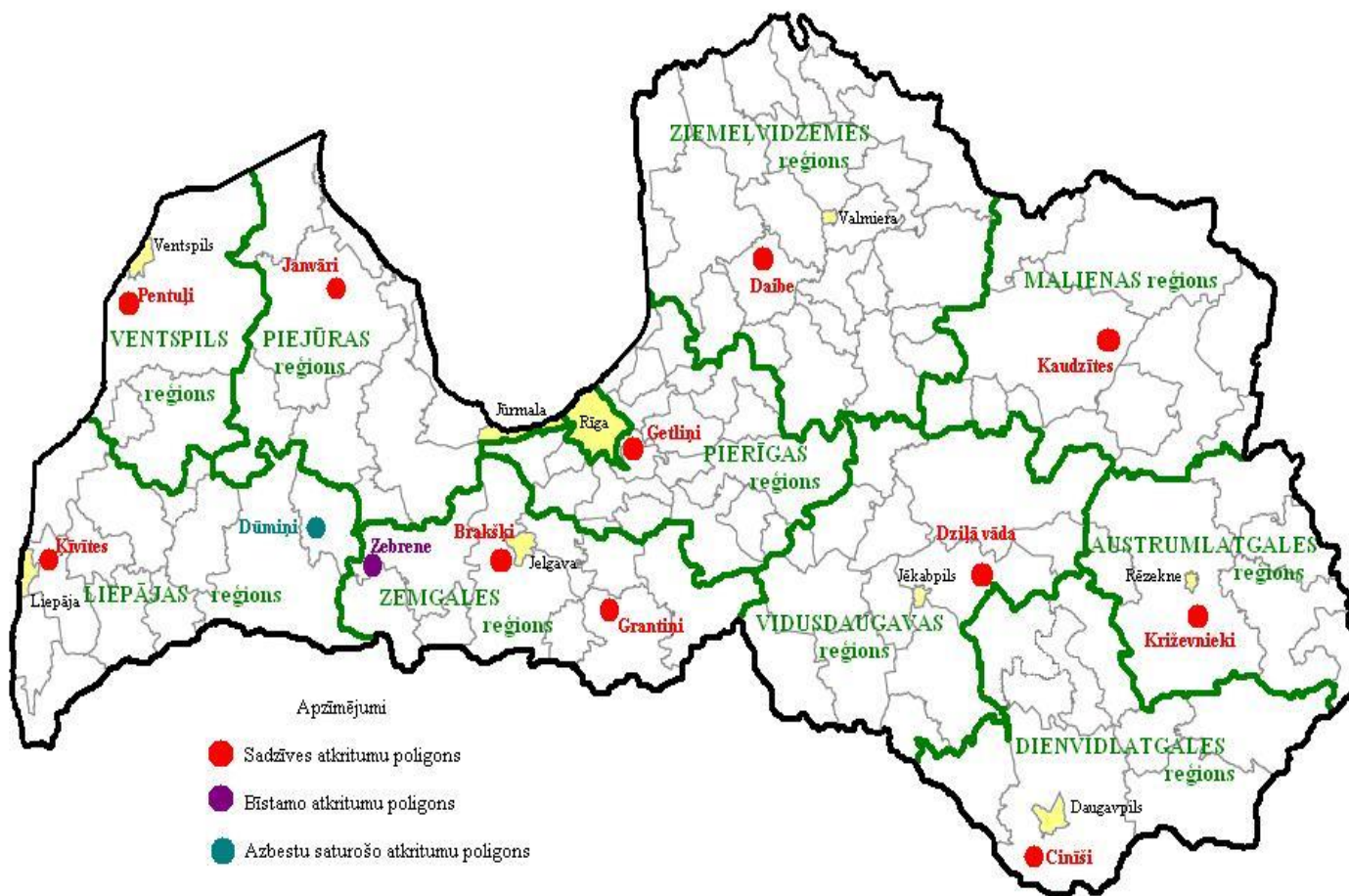
Atkritumu apsaimniekošanas tarifs lielāko Latvijas pilsētu pašvaldību teritorijās

Konkurences padome

Apsaimniekošanas reģioni

Konkurences padome

Poligonu apsaimniekošana

Katra sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotāja kapitāldaļu turētājas ir attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošas pašvaldības

Poligonu apsaimniekotāji papildus veic:

- atkritumu apsaimniekošanu pašvaldības teritorijā
- citus uzdevumus (organizēt talkas; likvidēt nesankcionētas atkritumu izgāztuves u.c.)

Konkurences padome

Vertikālā integrācija

- Jo vairāk uzdevumu pašvaldība, slēdzot līgumu uz *in-house* principa piemērošanas pamata, deleģē sabiedrībai, kuras kapitāldaļu turētāja tā ir, jo mazāk iespēju privātajām kapitālsabiedrībām darboties konkurences apstākļos
- Potenciāli par vertikāli integrētiem nākotnē varētu kļūt visi poligonu apsaimniekotāji

Konkurences padome

Konkurences neitralitāte

Komersanta saistība ar publisku personu
nerada konkurences priekšrocības

Pašvaldību dažādās lomas

Konkurences padome

Par pašvaldību viedokli

- Brīva konkurence $\neq$ drauds vides sakārtošanai un cīņai ar nelegālajām izgāztuvēm
- Norādītos ieguvumus no pašvaldību iesaistes komercdarbībā, iedzīvotājiem būtu jāsaņem no jebkura sadzīves atkritumu apsaimniekotāja, neatkarīgi no tā, vai tajā ieguldīts privāts vai pašvaldības kapitāls

Konkurences padome

Izlietotais iepakojums

Iepakojums ir precēm pievienots izstrādājumu kopums, ko izmanto, lai aizsargātu, saturētu, piegādātu, uzglabātu, ērti lietotu, realizētu izejvielas un gatavas preces (stikls, papīrs, PET, metāls).

Iepakojuma aprites ciklam beidzoties vai tad, kad tas ir atdalīts no preces, iepakojums kļūst par izlietoto iepakojumu un pēc būtības uzskatāms par atkritumiem.

Izlietotā iepakojuma apsaimniekošana

- Jāreģistrējas VVD, ja
 - pirmais Latvijas Republikas teritorijā realizē preces iepakojumā
 - apjoms kalendāra gadā ir lielāks par 300 kilogramiem
- Jāveic viena no šādām darbībām:
 - jāmaksā DRN;
 - jāslēdz līgums ar iepakojuma vai vienreiz lietojamo galda trauku un piederumu apsaimniekotāju (RASO);
 - jāveido sava iepakojumu apsaimniekošanas sistēma.

Konkurences padome

RASO

AS „Latvijas
zaļais punkts”

SIA „Zaļā josta”

SIA „Zaļais
centrs”

AS „Latvijas
zaļais
elektrons”

SIA “Nordic
Recycling”

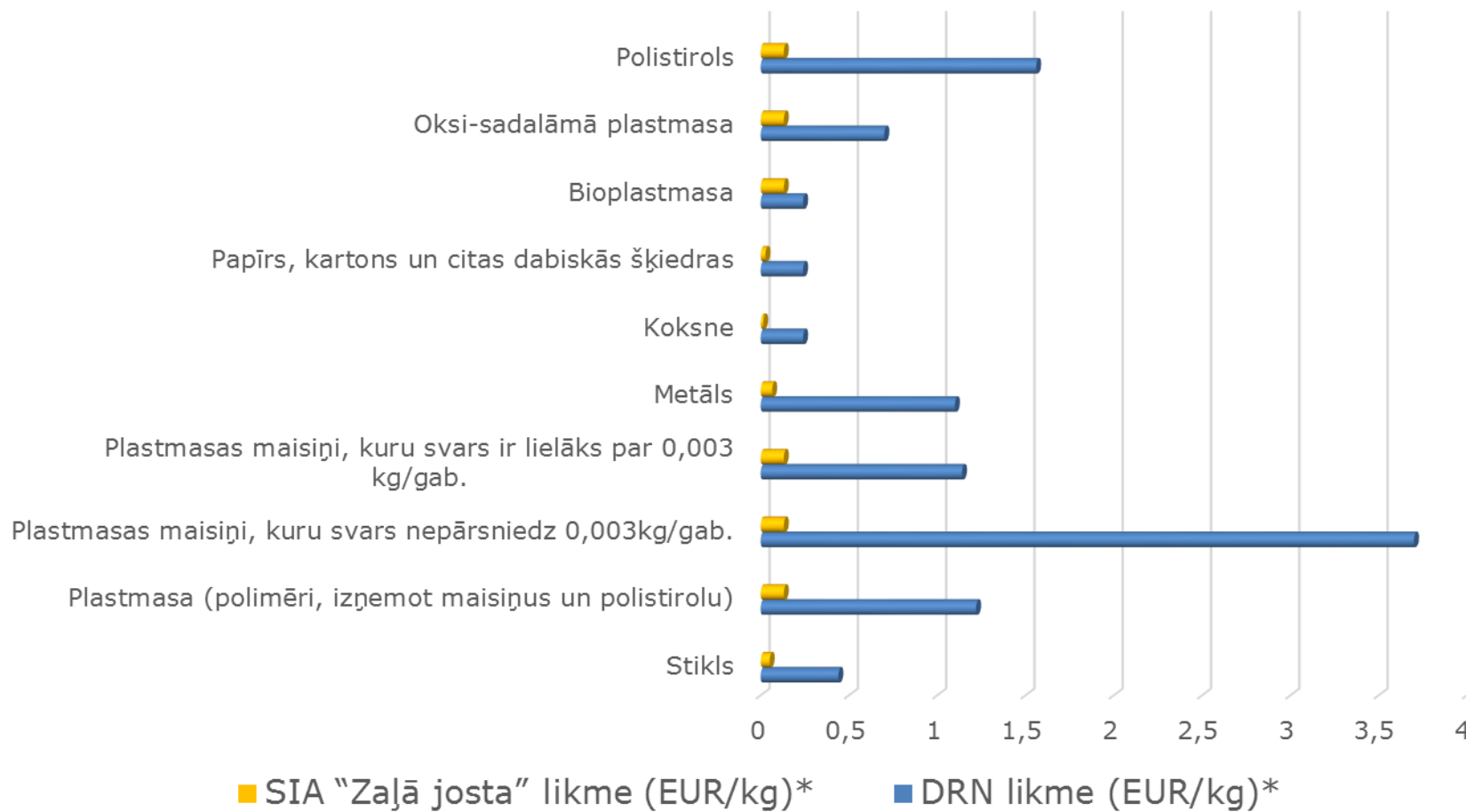

~90% LZP un ZJ

Konkurences padome

DRN un RASO likmes

Konkurences padome

Nepieciešamie uzlabojumi

- Normatīvais regulējums: 50 Latvijā, 3 reģionā
- Dalītās vākšanas laukumi:
 - *Līgumu slēgšanas atteikums*
 - *Līgumu slēgšana par visiem laukumiem, punktiem*
 - *Infrastruktūras maksa*
 - *Izlietotā iepakojuma «sadale»*
- Ekskluzīvi līgumi:
 - *RASO/laukumi*
 - *RASO/pārstrādātāji*

Konkurences padome

PALDIES PAR UZMANĪBU

Ilze Tarvāne

2. analītiskā departamenta direktore

Ilze.Tarvane@kp.gov.lv

www.kp.gov.lv

@KPgovLV